

Mobiliteitsbrief

maart 2009

voor een duurzaam lokaal mobiliteitsbeleid
10e jaargang, nr 104 - verschijnt maandelijks behalve in juli en augustus

De Mobiliteitsbrief biedt lokale overheden informatie over hoe een lokaal duurzaam mobiliteitsbeleid uitgewerkt kan worden in samenwerking met andere partners en overheden.

Alle Vlaamse burgemeesters, schepenen, gemeente- en provincieraadsleden en volksvertegenwoordigers en alle geïnteresseerde mobiliteitsprofessionals krijgen een exemplaar.

Foto: Peter Van Hoof

Onderhoud

Goed onderhouden wegen, pleinen en bermen verbeteren de ervaring van de openbare ruimte en vaak ook de verkeersveiligheid. Wie bij de aanleg de juiste materialen kiest, kan later veel kosten besparen. Onder meer via de Samenwerkingsovereenkomst en het mobiliteitsconvenant geeft de Vlaamse overheid subsidies aan lokale overheden voor bepaalde onderhoudstaken.

■ “Het totaalplaatje telt”

“Goede, slijtvaste materialen kiezen bij de aanleg van straten en pleinen kan nadien veel tijd en geld besparen”, dat zegt Jan Vilain van Steunpunt Straten.

Slim herinrichten

Een centrum herinrichten biedt dé kans om maximaal in te spelen op de noden van de voetganger. Ook al is het op het moment van de herinrichting misschien verleidelijk om te kiezen voor een goedkopere oplossing, wie aan kwaliteitsvolle herinrichting wil doen, kijkt beter wat verder. Jan Vilain: “Toegegeven, duurzame en slijtvaste materialen zijn vaak iets duurder, maar ze gaan ook veel langer mee, waardoor het prijskaartje op termijn geneutraliseerd wordt. En vergeet niet: wie voor onderhoudsvriendelijke materialen kiest, kan achteraf ook snoeien in de

onderhoudskosten. Een mooi ingericht centrum met kwaliteitsvolle materialen zorgt ook voor een positieve indruk bij de burgers. Je moet dus altijd het totale plaatje bekijken.”

Opbreken en heraanleggen

Jan Vilain: “Voor stoepen, straten en pleinen binnen de bebouwde kom zijn kleinschalige materialen doorgaans goed geschikt. Ze zijn slijtvast en – op voorwaarde dat ze goed werden (her)aangelegd – onderhoudsvriendelijk. Om ervoor te zorgen dat straatstenen na het opbreken in hun oorspronkelijke staat worden hersteld, kunnen steden en gemeenten

Foto: David Buyle

“Kwaliteitsvolle materialen zijn vaak makkelijker te onderhouden.”

Jan Vilain,
Steunpunt Straten

een ‘code voor infrastructuur- en nutswerken langs gemeentewegen’ afsluiten. Zo verkleint de kans op slechte kwaliteit en extra onderhoudskosten na een heraanleg.”

Meer info over de code voor infrastructuur- en nutswerken langs gemeentewegen vindt u op www.vvsg.be (omgeving – openbare werken).

Markeringen op asfalt slijten veel sneller dan markeringen die ingewerkt zijn met straatstenen. Meer info: ‘Catalogus - Schade aan wegverhardingen’ op www.wegen.vlaanderen.be (documenten – publicaties).

Foto: s. Steunpunt Straten

Dag van de Openbare Ruimte

Op **11 en 12 maart** organiseren Steunpunt Straten en ExpoProof de vijfde editie van de ‘Dag van de Openbare Ruimte’ in de Nekkerhal in Mechelen. U kunt er leveranciers op het gebied van groen, bestrating, verlichting, advies, spelen, straatmeubilair en water bezoeken. Daarnaast zijn er ook tal van lezingen. Meer details op www.dagvandeopenbareruimte.be.

“Een slecht onderhouden fietspad kan levensgevaarlijk zijn”

■ “Fietspaden aanleggen is goed, maar ze onderhouden is minstens even belangrijk”, zegt Patrick D’haese van de Fietsersbond. “Bij slecht onderhoud kan de wegbeheerder trouwens aansprakelijk gesteld worden bij ongevallen.”

“Een fietser kan al vallen door een scheur in het wegdek of een groef tussen twee betonstraatstenen.”

Patrick D’haese, Fietsersbond

“Fietspaden die niet onderhouden worden, worden al snel een opeenvolging van putten, bulten, plassen, glasscherven, modder en andere vuiligheid. Dat is niet comfortabel en beschadigt de fiets. Maar het is vooral onveilig tot zelfs levensgevaarlijk. Een fietser kan vallen door een scheur in het wegdek, een groef tussen twee betonstraatstenen of een diepe put in het fietspad.”

Welke onderhoudstaken moeten minimaal gebeuren?

“Putten, scheuren en langsgroeven moeten zo snel mogelijk weggevoerd worden. Elke dag dat die gevaarlijke situaties blijven voortduren, riskeert de wegbeheerder aansprakelijk te worden gesteld voor verwondingen van gevallen fietsers of erger. In de herfst moeten gevallen bladeren regelmatig worden geveegd om te voorkomen dat ze een gladde brij vormen, waarop fietsers zich niet kunnen rechthouden. En sneeuw moet zo snel mogelijk weggeveegd worden, nog voor de sneeuw verworpen is tot een platgereden laag glad

ijs en gevaarlijke opstaande vastgevroren kantjes. Tijdens de lente en de zomer moeten vooral het onkruid en het gras onder controle gehouden worden, zodat het fietspad over de hele breedte berijdbaar blijft.”

“Herstellingen moeten zorgvuldig gebeuren. Goed onderhoud van een fietspad is trouwens meer dan snel wat zand in een put gooien of enkele klinkers weer vastleggen. Eigenlijk is er maar één echte oplossing: het wegdek van het fietspad op regelmatige basis geheel vernieuwen, zoals dat ook gebeurt voor de rijbaan.”

Waarop kunnen wegbeheerders letten bij de aanleg van nieuwe fietspaden?

“Men zou kunnen kiezen voor een onderhoudsvriendelijk materiaal. Het fietspad moet ook breed genoeg zijn, zodat er veegmachines ingezet kunnen worden. Bij de aanleg van het fietspad in monolithische verharding en het continueren van dat fietspad over privé-opritten en zijstraten, zal er later minder schade optreden. Ook belangrijk is de keuze van de aan te planten bomen naast het fietspad: diepwortelende bomen verhinderen dat wortels het materiaal naar boven duwen. Gebruik van worteldoeken rond de wortels is ook aan te bevelen.”

Meer tips over onderhoudsvriendelijke fietspaden in het ‘Vademecum Fietsvoorzieningen’ op www.mobielvlaanderen.be (mobilititeitsbeleid - vademecums).

Foto: Peter Van Hoof

Zorg dat de bomen naast een fietspad diep genoeg wortelen, zodat ze het materiaal niet naar boven duwen.

21 maart: lenteschoonmaak

Het begin van de lente is ook een mooie aanleiding om schoon schip te maken op de fietspaden. Vrijwilligers uit de Fietsersbondafdelingen houden op 21 maart 2009 over heel Vlaanderen een lenteschoonmaak van de fietspaden.

Foto: Jerry De Bré

Subsidies voor veegmachines

Ook dit jaar kunnen lokale overheden subsidies aanvragen voor de aankoop van veegmachines, die ingezet kunnen worden voor het onderhoud van fietspaden. Voor 2009 voorziet de Vlaamse overheid via het MINA-begrotingsfonds 6,5 miljoen euro. Dossiers voor de aanvraag van subsidies opsturen naar OVAM, Stationsstraat 110, 2800 Mechelen.

Meer info: www.ovam.be,
tel. 015-28 42 84,
info@ovam.be

Meldpunt Fietspaden

Via www.meldpuntfietspaden.be kunnen fietsers gevaarlijke situaties op en rond fietspaden melden. Sinds eind 2007 werden al meer dan 3000 dossiers ingediend.

De provincies Antwerpen en Oost-Vlaanderen nemen samen bijna 60% van alle ingezonden dossiers voor hun rekening. Steden met het hoogste aantal meldingen zijn Antwerpen, Gent, Brugge en Leuven. 69,8% van de dossiers vermelden de staat van het wegdek als knelpunt. Hiervan wijst 47,6% specifiek ‘putten, ophoppingen, verzakkingen of scheuren’ als probleem aan. Vuil op de weg komt op de tweede plaats met 26,4%.

Nu ook met foto’s

Sinds september 2008 kunnen fietsers ook foto’s doorzenden, zo kan de wegbeheerder meteen de ernst van het probleem inschatten. Sinds september is het ook mogelijk om de locatie van het probleem op een kaart aan te duiden. Sinds de aanpassingen wordt 8,5% van de ingezonden dossiers geïllustreerd met geografische kaarten, 4,7% van de dossiers bevat foto’s.

Zutendaal: “Financieel voordeel door gewestwegen mee te onderhouden”

■ De Limburgse gemeente Zutendaal neemt een deel van het onderhoud van gewestwegen voor haar rekening. In ruil krijgt ze daarvoor een financiële vergoeding van het Vlaamse Gewest.

Gewestwegen mee onderhouden vraagt natuurlijk extra werk. Toch ziet Zutendaal daar vooral de voordelen van in. Secretaris Vanhengel: “Het volume van het werk wordt zo groter en daardoor ook financieel interessanter om uit te besteden. Zeker voor een kleine gemeente als de onze. Bijkomend voordeel is dat het onderhoud op alle wegen eenvormig gebeurt. We zijn ook niet meer afhankelijk van de planning van een derde partij.” Het groenonderhoud van de beplanting en het ruimen van zwerfvuil besteedde Zutendaal uit aan een vzw. Ook het borstelen van fietspaden en wegen is uitbesteed aan een aannemer. De eigen technische dienst maait en onderhoudt de wegbermen. In totaal ontvangt Zutendaal 44.526,71 euro voor de onderhoudstaken die ze uitvoert op grondgebied van het Vlaamse Gewest.

Foto: Johan Martens

Zutendaal is een groene gemeente en koos ervoor om gewest- en gemeentewegen uniform te onderhouden.

“Als je meer werk kan uitbesteden wordt de eenheidsprijs lager.”

Marc Vanhengel, secretaris Zutendaal.

Foto: Zutendaal

Module 6, ook voor u?

Via een module 6 van het mobiliteitsconvenant kan elke lokale overheid met een moederconvenant een deel van de onderhoudstaken op gewestwegen op zich nemen in ruil voor een financiële vergoeding. Dat is mogelijk voor:

- gewestwegtrajecten, inclusief eventueel aanliggende fietspaden;
- vrijliggende fietspaden;
- groenzones.

Om de kwaliteit van het onderhoud te garanderen, is er voor elk onderdeel een minimaal en verplicht basispakket aan onderhoudstaken vastgelegd. Daarnaast zijn er ook optionele taken, zoals het snoeien van hoogstammige bomen. Hoe meer taken de lokale overheid op zich neemt, hoe groter de vergoeding die ze ontvangt. De vergoeding wordt jaarlijks uitbetaald en wordt berekend per km voor gewestwegen en fietspaden en

per m² voor groenzones. Het Vlaamse Gewest blijft instaan voor een aantal substantiële taken, zoals het onderhouden van de wegmarkeringen.

Alle details over module 6 van het mobiliteitsconvenant (net houden van gewestwegen en hun vrijliggende fietspaden door de lokale overheid) op www.mobieltvlaanderen.be/convenants (modules - module 6)

Strijden tegen zwerfvuil

■ Samenwerkingsovereenkomst

Lokale overheden kunnen binnen het thema ‘afval’ van de Samenwerkingsovereenkomst een project indienen om het zwerfvuil op bepaalde plaatsen - bijvoorbeeld op een fietspad of een plein - aan te pakken. Het kan ook een project zijn gericht op een omvattende aanpak van het probleem of op het zwerfvuil van een specifieke doelgroep. Voor de financiering kan de gemeente putten uit haar projectontwikkeling binnen de Samenwerkingsovereenkomst. Het projectvoorstel moet aan deze eisen voldoen:

- burgers of een bepaalde doelgroep sensibiliseren om geen zwerfvuil te veroorzaken;
- de reiniging van de openbare ruimte verbeteren en de infrastructuur optimaliseren;
- reglementen handhaven en overtreders die zwerfvuil veroorzaken aanpakken.

Meer info: www.samenwerkingsovereenkomst.be

Foto: Pft De Jonge

Zwerfvuil voorkomen en opruimen kan gesubsidieerd worden.

■ In de vuilbak

Ook het project ‘indevuilbak’ van de Vlaamse overheid en het bedrijfsleven geeft materiële ondersteuning aan de lokale besturen voor opruimacties van vrijwilligers en verenigingen. Zij biedt ook een kleine financiële stimulus voor lokale projecten die meer doen dan opruimen, maar ook bijvoorbeeld willen sensibiliseren.

Meer info: www.indevuilbak.be (info voor gemeenten)

Foto: Johan Martens

Schuilhuisjes onderhouden en sociale tewerkstelling: een ideale combinatie.

Poets uw imago op

■ **Op bus of tram wachten in een proper schuilhuisje is aangenaam en versterkt het veiligheidsgevoel. Het geeft de buurt ook een goed imago en vermijdt vandalisme. Schuilhuisjes kunnen dus maar beter goed onderhouden worden.**

Voor het onderhoud van publicitaire schuilhuisjes kan de publiciteitsfirma ingeschakeld worden. Meestal maakt het onderhoud sowieso deel uit van het contract. Voor de gesubsidieerde schuilhuisjes van De Lijn en de eigen ontworpen schuilhuisjes zijn er volgende mogelijkheden:

- De eigen Technische Dienst van de gemeente inzetten.
- Het Plaatselijk Werkgelegenheidsagentschap (PWA) of het OCMW inschakelen.
- Aankloppen bij een privé-firma.
- In Limburg, Antwerpen, Oost- en West-Vlaanderen kunnen steden en gemeenten een beroep doen op 'De Poetslijn'. In 1997 werd dat werkervaringsproject gestart in Limburg, maar ondertussen werd het uitgebreid. Via dat initiatief kunnen mensen die langdurig werkzoekend zijn terug aan de slag. In elke provincie gebeurt de praktische regeling door een andere organisatie (zie nuttige adressen).
- In Vlaams-Brabant kunnen steden en gemeenten uit het arrondissement Leuven een beroep doen op IGO Leuven, een intergemeentelijke ondersteuningsdienst. De vzw Opbouwwerk Haviland heeft een gelijkaardig aanbod voor de gemeenten van het arrondissement Halle-Vilvoorde (zie nuttige adressen).

Nuttige adressen

Antwerpen

SW Levanto Patrimoniumzorg vzw
Sabrina Liekens • tel. 03 740 50 40
sabrina.lieken@levanto.be • www.levanto.be

Limburg

De Poetslijn
Dana Bohy • tel. 011 85 44 80 • gsm 0477 69 53 23
dana.bohy@delijn.be

Oost-Vlaanderen

Con Brio
Luk Dewitte • tel. 09 266 18 18
luk.dewitte@con-brio.be

Vlaams-Brabant

Regio Leuven:
IGO Leuven
Geert Brookman • tel. 016 29 85 40
opdrachten@igo-leuven.be • www.igo.be

Regio Halle-Vilvoorde:

Opbouwwerk Haviland
Danny Van Lijsebeth • tel. 02 467 11 16
danny.vanlijsebeth@haviland.be
www.haviland.be

West-Vlaanderen

De Poetslijn • Sociale Werkplaats Molendries
Hilde Loridon • tel. 051 26 10 98 • gsm 0479 23 94 47
depoetslijn@molendries.be
www.molendries.be (De Poetslijn)

Goed om weten

■ Brochure: Kleinschalige verhandelingen in publieke ruimten

Deze brochure van Steunpunt Straten biedt nuttige tips voor het ontwerp, de aanleg en het onderhoud van kleinschalige materialen binnen de bebouwde kom. U kunt deze publicatie voor 5 euro bestellen bij Voetgangsbeweging vzw – Steunpunt Straten, Kasteelstraat 26C, 2570 Duffel, tel. 015 30 80 40, info@steunpuntstraten.be, www.steunpuntstraten.be (Publicaties).

■ Ideeënboek Voetgangsvoorzieningen

Het ideeënboek 'Voetgangsvoorzieningen in centrumgebieden' is een aanvulling op het Vademecum Voetgangsvoorzieningen. Het is bedoeld voor wie beroepshalve te maken heeft met de inrichting van openbare ruimten en geeft aan de hand van inspirerende praktijkvoorbeelden inzicht in de elementen die openbare ruimten aantrekkelijk maken voor voetgangers. Deze publicatie verscheen in januari 2009 en is voor 5 euro verkrijgbaar bij het Steunpunt Straten (gegevens zie 'brochure' hiernaast).

■ Congres Verkeersveiligheid

Op 20 mei 2009 organiseert de Vlaamse Stichting Verkeerskunde opnieuw een congres Verkeersveiligheid. Meer informatie en inschrijvingen op www.verkeerskunde.be/kalender.

■ Vademecum Toegankelijk publiek domein online

Het nieuwe vademecum 'Toegankelijk Publiek Domein' is downloadbaar op www.wegen.vlaanderen.be (documenten - publicaties). Meer informatie over dit vademecum in Mobiliteitsbrief nr. 102 (januari 2009) of www.mobienvlaanderen.be/convenants (Mobiliteitsbrief - nr 102).

De Mobiliteitsbrief biedt lokale overheden informatie over hoe een lokaal duurzaam mobiliteitsbeleid kan uitgewerkt worden i.s.m. andere partners en overheden.

Website: www.mobienvlaanderen.be/convenants/. Abonnement: www.mobienvlaanderen.be/ (tijdschriften en nieuwsbrieven). Redactieadres: Sandra De Bel, Kluwer, Motstraat 30, 2800 Mechelen, sandra.debel@wkb.be. Redactieraad: Dominique Ameele (MOW), Filip Boelaert (kabinet minister Crevits), Erwin Debruyne (VMSG), Stijn Dergent (VSV), Anneleen De Smedt (Agentschap Wegen en Verkeer), Frans Helon (MOW), Willy Miermans (Hogeschool voor Verkeerskunde), Marc Nuytemans (De Lijn), Dirk Verhoeven (MOW), Lieslotte Wackenier (kabinet minister Van Brempt). Verantwoordelijke uitgever: ir. Fernand Desmyter, departement Mobiliteit en Openbare Werken (MOW), Koning Albert II-laan 20 bus 4, 1000 Brussel. © 2008 Vlaamse overheid Departement Mobiliteit en Openbare Werken.